

Bedre kommune- og fylkesøkonomi åpner dører til innenforskap

Østfold skal være åpent, mangfoldig og inkluderende. Å være en del av et fellesskap gir trygghet og tilhørighet, men stadig er det flere som faller utenfor utdanning og arbeid, og den sosiale ulikheten i helse øker.

Dessverre går tallene for Østfold i feil retning og andelen personer i utenforskap er blant de høyeste i landet. I 2023 stod over 22 % av befolkningen i fylket utenfor arbeidslivet. Dette inkluderer unge og voksne som hverken er i jobb eller utdanning. Blant unge i alderen 20-29 år er utenforskapet spesielt bekymringsfullt, med en andel på nærmere 16 %.

Dette er alvorlige tall. Ikke bare er dette et problem for den enkelte, men en utfordring som påvirker hele samfunnet. Dette gir også utslag i helsa, der de sosioøkonomiske forskjellene nå utgjør et helt år lavere forventet levealder ift. nabofylkene Vestfold og Akershus. Det er betydelig.

Vi må ha tiltak som når alle innbyggere, uavhengig av bakgrunn, alder eller hvor man bor. For å kunne løse disse utfordringene må vi bli bedre på forebygging. Blir vi det, blir det mindre å reparere, og alle vil tjene på det. Flere må fullføre videregående skole. Flere må inn i arbeid. Flere må få gode hverdager gjennom å tilrettelegge for trivelige lokalsamfunn, fritidsaktiviteter, fysisk aktivitet og sosiale møteplasser.

Å løfte i flokk fungerer. For at vi i Østfold skal kunne levere gode tjenester som sikrer god folkehelse, gode lokalsamfunn og gode møteplasser som gir innenforskap, må vi jobbe på tvers av fag, etater, nivåer og partier. Fylkeskommunen har en viktig koordineringsrolle når det kommer til folkehelse og samfunnsutvikling. Kommunal sektor er en sentrale tjenesteleverandør for barn, unge og deres familier, og fylkeskommunen har en nøkkelrolle ved å ha ansvar for videregående utdanning.

Regjeringen har lansert et målrettede samfunnsoppdrag med mål om å inkludere flere barn og unge i utdanning, arbeid og samfunnsniv. Vi har dessverre ikke sett noen resultater av dette arbeidet enda.

Utenforskap er beregnet å koste det norske samfunnet svimlende 73 milliarder kroner (2021). Paradoksalt gir en høy grad av utenforskap svak kommune- og fylkeskommuneøkonomi pga. store utgifter og reduserte skatteinntekter. Dette gir igjen små rammer til tiltak som gir økt inkludering. En negativ spiral, som alle taper på.

Ved å forbedre kommune- og fylkesøkonomien vil man kunne satse vesentlig mer på forebyggende arbeid i hele fylket, og hjelpe kommunene til å lære av hverandre.

Økonomien i Østfold fylkeskommune trenger et kraftig løft for å kunne motvirke den dystre statistikken og få flere gjennom videregående skole, ut i lære og videre ut i jobb.

Østfold Senterparti vil:

- Styrke fylkes- og kommuneøkonomien betydelig for å sikre gode tjenester i Østfold.
- Styrke fylkeskommunens rolle i det regionale folkehelsearbeidet knyttet til inkludering.

- Be om en nasjonal, tversektoriell satsing for å intensivere arbeidet mot utenforskap som ser ulike departement og tiltak i sammenheng. Satsningen kan med fordel drives gjennom Samfunnsoppdraget på barn, unge og utenforskap, som regjeringen har startet.